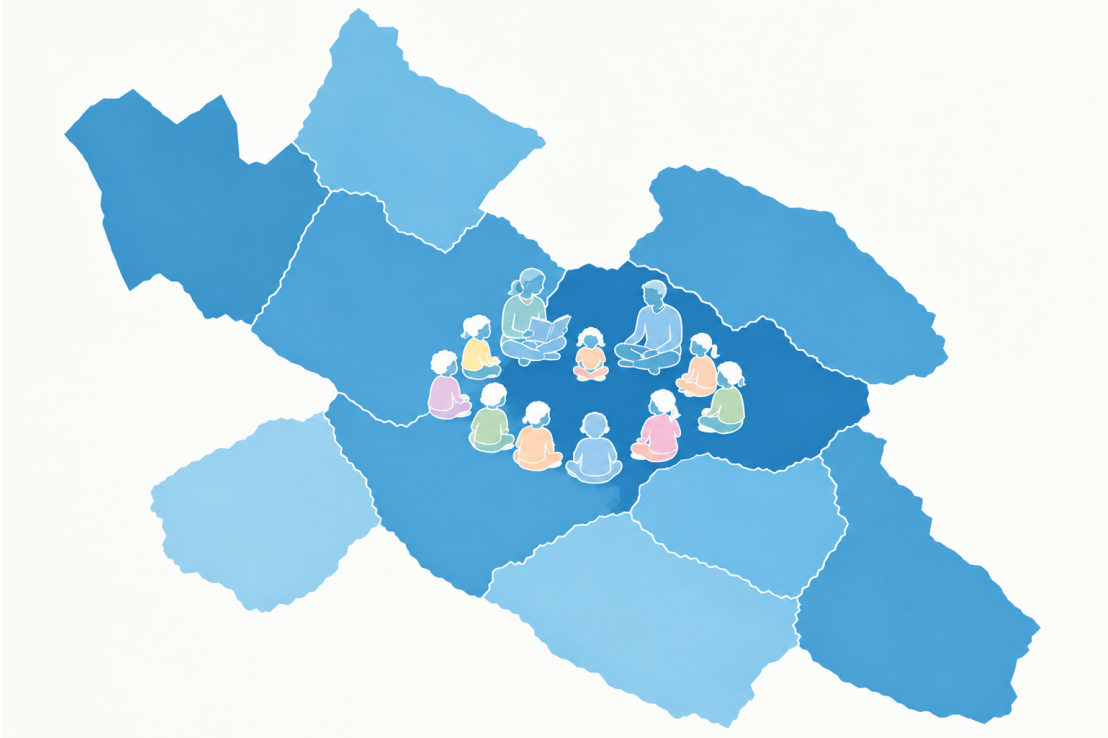
Barns närvaro i förskolan – samband med ålder, kön, stadsdel och område

Analys av närvarostatistik från de kommunala förskolorna i Stockholm stad

Mia Heikkilä, Anne Lillvist och Josefin Forsberg Koel

Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen, Stockholms universitet
Institutionen för utbildningsvetenskap och konst, Mälardalens universitet
2026-09-28

Innehållsförteckning

Närvaro i förskolan – en angelägen fråga 3
Studiens syfte och frågeställningar 4
Analyser av närvarodata 4
Databearbetning och avgränsningar 6
Statistiska analysmetoder 7
Etiska aspekter 8
Resultat 9
Närvaron är koncentrerad till förskolans undervisningstid 9
Fyra närvaroprofiler 10
Inga betydande skillnader mellan flickors och pojkars närvaromönster 11
Äldre barn är i förskolan mer än yngre barn 12
Skillnader på stadsdels- och områdesnivå 13
Planerat låg närvaro har samband med låg och hög socioekonomi 14
Stora variationer inom områden 16
Barnen som är borta mest 16
Sammanfattande diskussion 18
Avslutande rekommendationer 19
Referenser 21

Närvaro i förskolan – en angelägen fråga

Att barn går i förskolan är en viktig fråga för ett jämlikt utbildningssystem för alla barn i Sverige, och frågan har blivit alltmer aktuell. Inskrivningsgraden i förskolan i Sverige är fortsatt hög på 87% (Skolverket, 2025), men kommuner och skolhuvudmän har iakttagit en sjunkande närvaro hos inskrivna barn under de senaste åren (Skolinspektionen, 2023, SKR, 2024, SOU 2020:67). En av orsakerna är Covid-19 pandemin som gjorde att barns närvaro i svensk förskoleverksamhet minskade. Skolverket (2022) visar att det till övervägande del var barn från områden med socioekonomiskt låg sammansättning som inte återvände till förskolan – en trend som också iakttagits internationellt (Molloy, m.fl. 2023, Harrison, m.fl. 2023).

Det finns skäl att verka för att så många barn som möjligt är inskrivna och deltar i förskolans verksamhet, trots att den inte är obligatorisk. Det finns gynnsamma och långsiktiga effekter av att tidigt befinna sig i stimulerande lärmiljöer (se exv. Albæk Nielsen & Nygård Christoffersen, 2009; Bjørnestad & Pramling Samuelsson, 2012; Persson, 2015). Regelbunden närvaro i en förskola av hög kvalitet kan bland annat relateras till ökade chanser till lärande och utveckling (Hall m.fl., 2013; Dietrichson, m.fl. 2020), till full skolgång (Del Boca, m.fl., 2023) och till att minska risken för utanförskap (OECD, 2020; Polismyndigheten 2023).

Barn från 3 års ålder har rätt till 15 timmar avgiftsfri förskola per vecka, och skollagen anger sedan år 2023 att alla kommuner ska arbeta för att fler barn ska gå i förskolan (SFS 2010:800). Detta ska göras genom att bedriva uppsökande verksamhet och erbjuda förskoleplats även i de fall vårdnadshavarna själva inte efterfrågar en. De riktade insatserna är ofta fokuserade på områden med lägre socioekonomisk sammansättning och inskrivningsgrad i förskolan, för att på så vis nå de barn som anses dra störst nytta av utbildningen och där inskrivningsgraden ofta är lägst (Skolinspektionen, 2025).

Att tillgodose sig förskolans potential handlar dock inte enkom om att vara inskriven – utan också om att vara *där*. Att vara på plats där undervisning sker är en förutsättning för att utbildningssystemet ska ha en kompensatorisk verkan. Barns *faktiska närvaro*, alltså i vilken omfattning och med vilken regelbundenhet de är i förskolan, har betydelse och i det avseendet saknas nationell statistik (SOU 2026:37). Forskningsläget är överlag begränsat och den internationella forskning som finns om inskrivning och närvaro i förskolan speglar en annan utbildningslogik än vår svenska vilket gör den svårapplicerad (se exv. Ansari, m.fl., 2020; Baetson m.fl., 2022; Fjällström m.fl., 2023; Le, m.fl., 2021; Molloy, m.fl., 2023; O'Connor, m.fl., 2020). Det saknas studier som kan ge fördjupad förståelse för fenomenet närvaro i förskolan och som exempelvis skulle stärka skolhuvudmäns arbete med närvaro på vetenskaplig grund. Tidigare forskning och myndighetsrapporter om närvarograd ger ledtrådar avseende att barn i områden med lägre socioekonomisk sammansättning har större oregelbundenhet i sin närvaro, eller till och med omfattande frånvaro, men några jämförbara svenska eller nordiska studier finns inte. Vi vet helt enkelt inte om det antagandet stämmer för svenska förhållanden, vilket gör det viktigt att ta reda på. Då kan man inte studera bara sådana områden, utan en större helhet behöver adresseras.

Den studie som denna rapport avser är en del av ett större samverkansprojekt mellan Stockholms universitet, Stockholms stad, Skärholmens stadsdel och i vissa delar Mälardalens universitet. I fokus för projektet står barns närvaro i förskolan, vilket undersökts utifrån olika infallsvinklar i tre delstudier: 1) *Etnografiskt inspirerad fallstudie på två förskolor i Skärholmen* 2) *Vårdnadshavares perspektiv på barns närvaro i förskolan* och 3) *Statistiska analyser av närvarodata*. Föreliggande rapport avser den kvantitativa delstudie 3) och har genomförts i samverkan med Förskoleförvaltningen i Stockholms stad.

Studiens syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att beskriva barns inrapporterade närvaro i förskolan, samt undersöka eventuella samband mellan närvaro och sociodemografiska variabler i form av kön, ålder och geografisk tillhörighet (stadsdel och område). Frågeställningarna är:

1) Vilka närvaromönster kan skönjas och hur relaterar dessa till barns kön, ålder, stadsdel och område?
2) Vilka profiler av närvaro kan urskiljas?

Analyser av närvarodata

Studien bygger på statistiska analyser av datafiler erhållna från företaget *Tempus* som är ett kommersiellt verktyg för rapportering av närvaro i förskolan, och som används av de kommunala förskolorna i Stockholm stad. Via Tempus har kvantitativa data inhämtats som visar registreringar av barns närvaro och frånvaro i den kommunala förskolan från Stockholm stads 11 stadsdelar: *Bromma, Enskede Årsta Vantör, Farsta, Hägersten/Älvsjö, Hässelby/Vällingby, Järva, Kungsholmen, Norra innerstaden, Skärholmen, Skarpnäck* och *Södermalm*.

27 330 barn födda mellan åren 2018—2023 ingår i studien, och varje barn representeras i data av en anonym ID-kod. Diagrammen nedan beskriver fördelningen i urvalet utifrån kön (i Tempus rapporterat som man, kvinna eller okänd), födelseår och i vilken stadsdel barnen går i förskolan. För den övervägande majoriteten är denna stadsdel troligtvis också där de bor.

Diagram 1. *Könsfördelning*

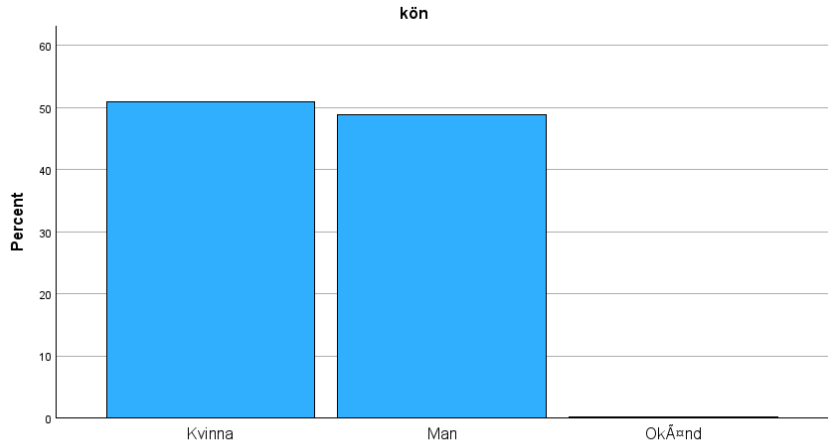
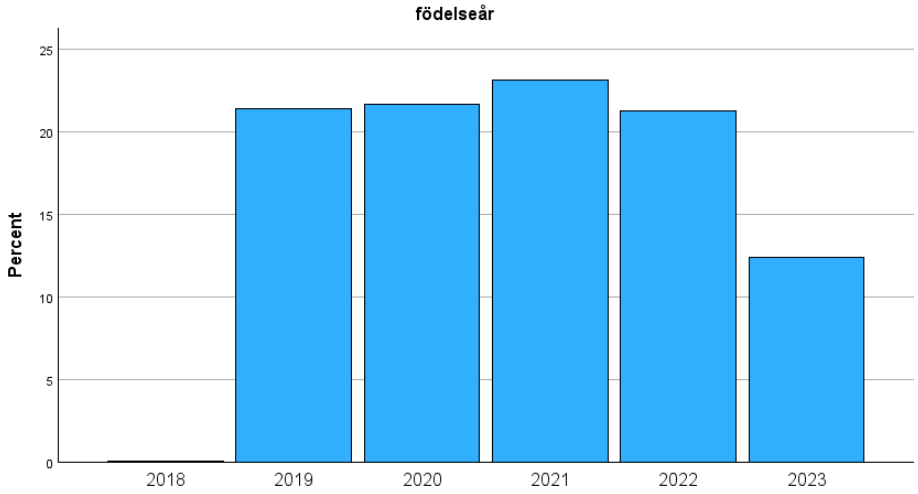
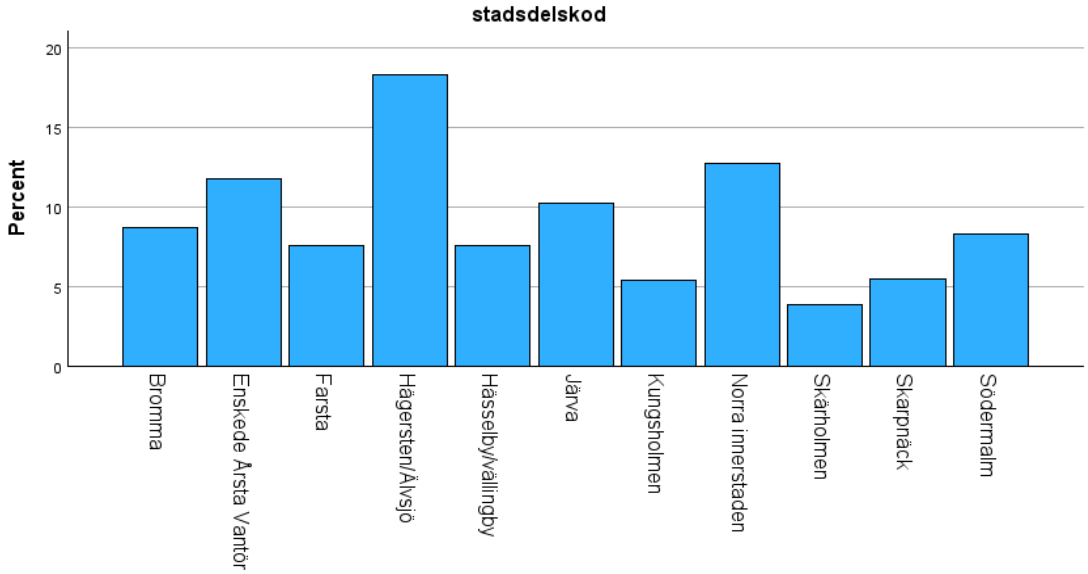

Diagram 2. *Fördelning födelseår*

Vid tidpunkten för datainsamling var barnen födda år 2023 1—2 år gamla, 2022 var 2—3 år gamla, 2021 var 3—4 år gamla, 2020 var 4—5 år och 2019 var 5—6 år gamla. Dessa födelseår utgör den åldergrupp som förväntas gå i förskolan vid tiden. Data innehåller också ett litet antal barn födda år 2018, vilket förklaras av möjligheten till uppskjuten skolplikt om det finns särskilda skäl. Det kan handla om barn som behöver ett extra år i förskolan på grund av funktionsnedsättning, sjukdom, att de är födda sent på året eller är nya i landet.

Diagram 3 *Fördelning stadsdel*

Tidpunkterna för datainsamling är månaderna oktober 2024 och mars 2025. Dessa månader valdes för att de inte sammanfaller med allt för många helgdagar, skollov och inskolningar som annars hade kunnat påverka resultaten på ett vilseledande sätt. Oktober 2024 har 22 arbetsdagar (9 helgdagar) och mars 2025 har 21 arbetsdagar (10 helgdagar). Det är information om barnens närvaro under dessa sammantaget 43 arbetsdagar som analyserats, då de är dagar då barnen förväntas vara i förskolan.

Tempusfilerna gav information om barns *närvaro* (via förskolepersonals dagliga ankomst- och hemgångsregistreringar), *frånvaro* (via förskolepersonals och/eller vårdnadshavares frånvaroanmälningar) samt *schemastart och schemaslut* (i de fall vårdnadshavare registrerat barns förväntade vistelsetider i förväg). De innehöll också uppgifter om datum för *placeringstart, placeringsslut* (i förekommande fall), *födelseår*, *kön*, *stadsdelstillhörighet* och *förskoletillhörighet.* Data ger därigenom en omfattande bild över ett stort antal barns inrapporterade närvaro i förskolan och möjliggör också att undersöka eventuella sociodemografiska samband samt i viss utsträckning följa mönster i barns närvaro över tid.

Databearbetning och avgränsningar

Då risken för felkällor är stor om en stor mängd data sammanförs till en datafil har rådata (Tempusfilerna) levererats krypterade i 12 olika filer i excel-format, levererade till forskarna vid två olika tidpunkter. Dessa har successivt sammanfogats till en stor fil och det är den som i huvudsak legat till grund för analys. I processen med att sammanfoga data har vissa avgränsningar varit nödvändiga.

I Tempusfilerna ingår uppgifter om 30 227 barn. Det antalet innefattar enstaka felregistrerade dubbletter och barn som börjat eller slutat i förskolan under tiden för datainsamlingen. Dessa

barn har sedermera exkluderats ur materialet eftersom det inte går att utläsa orsaken till att data saknas i den ena eller andra månaden, vilket kan göra resultaten missvisande och svårtolkade. Avgränsningen berör särskilt de allra yngsta barnen som haft sin förskolestart under tidsperioden oktober 2024 och mars 2025. I de ursprungliga Tempusfilerna finns ett litet antal barn som är födda år 2024, men dessa barn ingår inte i analyserna. Avgränsningen av dubbletter och barn som börjat eller slutat innebar en total reducering i barnantal motsvarande 0,9 %.

Analyserna inkluderar inte heller de uppgifter om *placeringsstart*, *placeringsslut* och *schema* som finns i Tempusfilerna då dessa variabler inte bedömdes vara relevanta för syftet i just den här studien och ofta saknade värden. Vi bedömde att schema, trots att det delvis var relevant för syftet, inte var ett tillförlitligt mått i de fall det fanns registrerat. Långt ifrån alla vårdnadshavare registrerar sina barns scheman, och dessa säger mer om vårdnadshavarnas planering och förskolors arbetssätt än om barnens faktiska vistelse. Det är exempelvis troligt att många vårdnadshavare schemalägger fler timmar än som nyttjas.

En annan avgränsning är att vi har valt att endast titta på klockslag på en övergripande nivå, för att istället fokusera analysen av närvaro- och frånvaromönster i timmar och antal händelser. En anledning till det är att inte alla variabler gav beräkneliga uppgifter om klockslag. Data innehåller uppgifter om ankomst och hemgång i klockslag, exempelvis närvarostart 08:45 och närvaroslut 16:00. Uppgifter om frånvaro registrerades dock bara i klockslag om barnen frånvaroanmälts under dagen, och annars som dygnsfrånvaro (från och med kl. 00:00 dagen för frånvaro). Frånvaron registrerades alltså på ett sätt som inte stod i proportion till barns förväntade vistelsetid, då en frånvaroanmälan kunde generera 24 timmars frånvaro. Av den anledningen har vi valt att analysera antal frånvarohändelser som ett komplement till antal frånvarotimmar.

För att värna anonymiteten har vi valt att inte rapportera några resultat på enhetsnivå, det vill säga på enskilda förskolor, trots att data möjliggör det.

Statistiska analysmetoder

Tempusfilerna har sammanfogats och bearbetats för att kunna läsas av IBM SPSS (*Statistical Package for the Social Sciences*). SPSS är ett datorprogram för statistisk dataanalys där det går att samla, rensa och organisera stora mängder data. I SPSS är det möjligt att ta fram beskrivande statistik såsom medelvärden, frekvenser och spridning samt undersöka samband och få syn på statistiska skillnader mellan variabler genom olika statistiska mätmetoder. De analyserade filerna är organiserade utifrån variabeln *BarnID,* som är en anonym och unik kod för varje barn. De variabler som analyserats i relation till varandra med hjälp av SPSS är:

Födelseår
Kön
Stadsdel
Område (inom stadsdelen)
Total närvaro (summan av båda månadernas närvarotimmar)

Total frånvaro (summan av båda månadernas frånvarotimmar)
Frånvarohändelser (summan av båda månadernas frånvarotillfällen)

I analysarbetet har SPSS använts för olika typer av statistiska analyser.

Deskriptiv statistik har gjorts för att skapa en övergripande bild av barns närvaro i förskolan: hur mycket närvaro respektive frånvaro har barnen? Hur stora variationer finns mellan barnen, och hur förhåller sig dessa till ålder, kön, stadsdel och område?

Inferentiell statistisk analys i form av *Chi-två test* användes för att undersöka om det finns det betydande skillnader i barns närvaro och frånvaro kopplat de ovan angivna sociodemografiska variablerna. Det är ett statistiskt test som mäter samband, och som kan avgöra om sambanden är så pass tydliga så att de inte kan förklaras av slumpen – om det finns *statistisk signifikans*.

Klusteranalyser gjordes för att identifiera grupper av barn med inbördes likheter och externa skillnader vad gäller total närvaro, total frånvaro och antal frånvarohändelser. I en klusteranalys grupperas det som är likadant, vilket gör det möjligt att se mönster och trender i stora datamängder. Detta har vi gjort för att identifiera olika *närvaroprofiler:* grupper av barn med liknande närvaro- och frånvaromönster. Medelvärdena för *total närvaro*, *total frånvaro* och *antal frånvarohändelser* fungerar i detta som en referenspunkt utifrån vilken olika kluster och profiler kan ta form. När en robust klusterlösning skapats och prövats analyserades varje närvaroprofil närmare: finns det fler faktorer som förenar barnen inom de olika närvaroprofilerna, utöver liknande närvaro- och frånvaromönster? Spelar ålder, kön, stadsdel eller område roll för sannolikheten att tillhöra en viss närvaroprofil?

Eftersom åldersgrupperna, stadsdelarna och områdena i studien är olika stora har analyser har gjorts med *justerade residualer.* Det gör det möjligt att få syn på vad som avviker mest från det som förväntas av slumpen i proportion till varierande antal inom grupperna, exempelvis om ett område eller en åldersgrupp är överrepresenterat inom en viss närvaroprofil.

Etiska aspekter

Studien har genomgått etikprövning genom Etikprövningsmyndigheten (Dnr 2025-01270-01) och har i alla steg (planering, design, datainsamling, arkivering, analys, rapportering) följt God forskningssed (Vetenskapsrådet, 2024) och den europeiska ALLEA-kodexen (ALLEA, 2023). Tempusfilerna har levererats krypterade och inga känsliga personuppgifter förekommer i data. Inte heller personuppgifter i form av namn eller personnummer eftersom dessa är ersatta med en ID-kod för varje barn och kodnyckeln finns hos Tempus. Ingen information kan härledas till varken enskilda barn eller pedagoger, särskilt eftersom analyserna inte rapporteras på enhetsnivå. Data har lagrats enligt huvudmannens föreskrifter och förfarandet har dokumenterats i en datahanteringsplan.

Resultat

Nedan presenteras de resultat som analyserna genererat. Resultaten presenteras som det sammanvägda utfallet av de olika analyser som genomförts.

Närvaron är koncentrerad till förskolans undervisningstid

Analyserna av den registrerade närvaron och frånvaron visar sammantaget att den genomsnittliga närvaron i förskolan är god och att barnens tid där är koncentrerad till förskolans undervisningstid. Tabellen nedan visar medelvärden av närvaro och frånvaro i data.

Tabell 1 *Medelvärden i data*

Medelvärden i data				
	Minimum	Maximum	Medelvärde	Standardavvikelse
Närvaro (timmar)	0,27	442,63	260,43	62,54
Frånvaro (timmar)	0,00	1151,20	114,58	95,86
Frånvarohändelser	0,00	48	3,64	4,09

Den genomsnittliga registrerade närvaron är enligt ovan tabell 260 timmar. Det motsvarar 130 timmar närvaro per månad och 32 timmar närvaro i veckan. Detta är ett sammanslaget medelvärde, och vad gäller närvaro visar tabellen samtidigt stor spridning enligt *standardavvikelse* – ett mått på hur stor variationen är inom gruppen. Det finns barn med bara ett fåtal registrerade närvarotimmar för båda månaderna och barn med över 400 registrerade närvarotimmar för båda månaderna. Dessa utgör dock en liten minoritet och sådana extremvärden ska tolkas med försiktighet då det inte kan uteslutas att det rör sig om felregistreringar eller fall där närvaro registrerats med andra verktyg än Tempus.

Det genomsnittliga antalet frånvarotimmar är 114, fördelat på 3,6 frånvarohändelser vilket motsvarar sammanlagt 3,6 dagars frånvaro, det vill säga 1,8 dagars frånvaro/månad. Vad gäller frånvarotimmar är spridningen ännu större vilket delvis förklaras av att frånvaro ofta registreras per dygn och därmed inte är ett tillförlitligt mått. Frånvarohändelserna är betydligt mer stabila med låg spridning sett till medelvärdet. Det kan tolkas som att majoriteten av barnen i studien har en frånvaro som ligger nära 1,8 dagar per månad.

I Stockholms stad tillhandahålls förskola inom ramtiden kl. 06:30—18:30, med vissa lokala variationer. Barn som inte går i förskola på heltid erbjuds förskoleverksamhet mellan kl. 08:00—09:00 och 14:00—16:00 (Stockholm stad, 2026), vilket därmed kan beskrivas som förskolans huvudsakliga undervisningstid och den tid då det är önskvärt att barnen närvarar. Det gör också de flesta av barnen i studien. De registrerade klockslagen i data visar att majoriteten av barnen anländer till förskolan tidigt på dagen. Nästan 9 av 10 närvarostarter registreras före kl. 09.00 och endast omkring var hundrade händelse registreras efter kl. 10.00. Ungefär två tredjedelar av barnen går hem före klockan 16:00 på eftermiddagen, och bara omkring två av hundra närvarohändelser avslutas efter kl. 17:00. Trots att förskolans ramtid sträcker sig från 6:30—18:30, och trots att det finns stora variationer i hur många timmar barnen

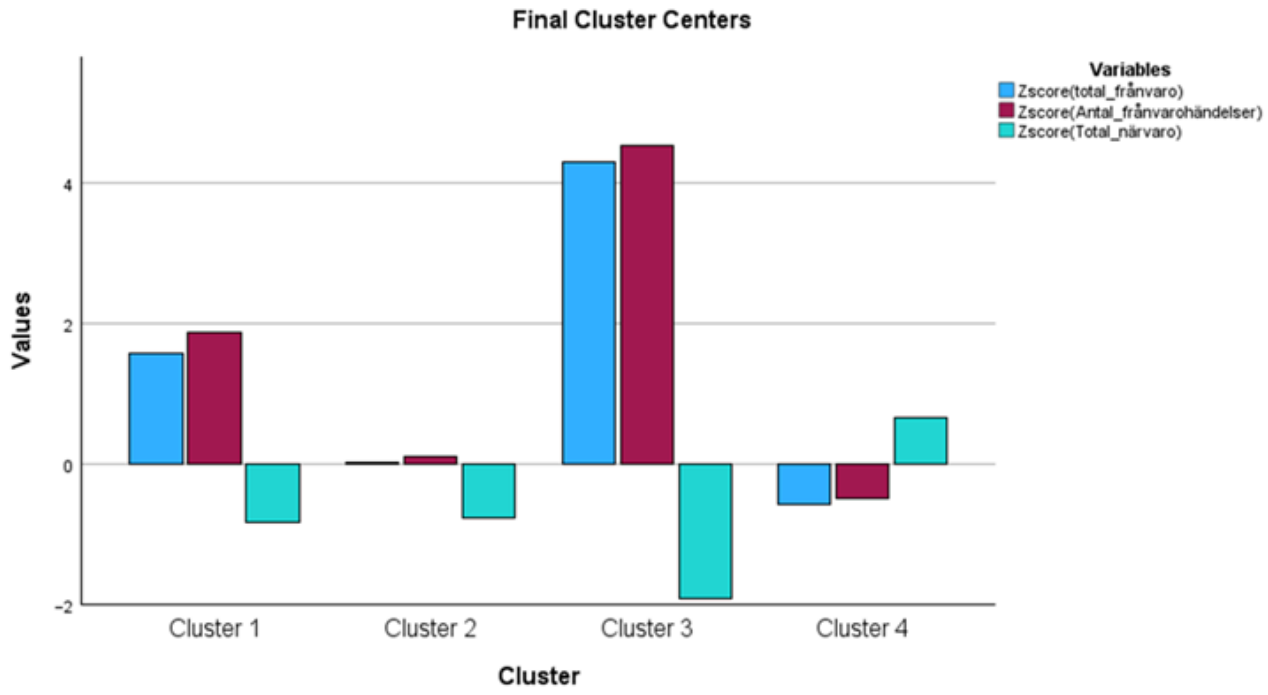
tillbringar i förskolan, visar data alltså att de flesta barnen närvarar under ett koncentrerat antal timmar som är förlagda mellan klockan 09:00 och 16:00.

Fyra närvaroprofiler

Med hjälp av klusteranalys identifierades 4 närvaroprofiler i data. Klusteranalys kan liknas vid att sortera ett stort antal människor efter likheter utan att i förväg veta vilka grupper som finns. Det innebär att man genom analys letar efter mönster i data och skapar grupper (kluster) där individerna har liknande egenskaper eller beteenden.

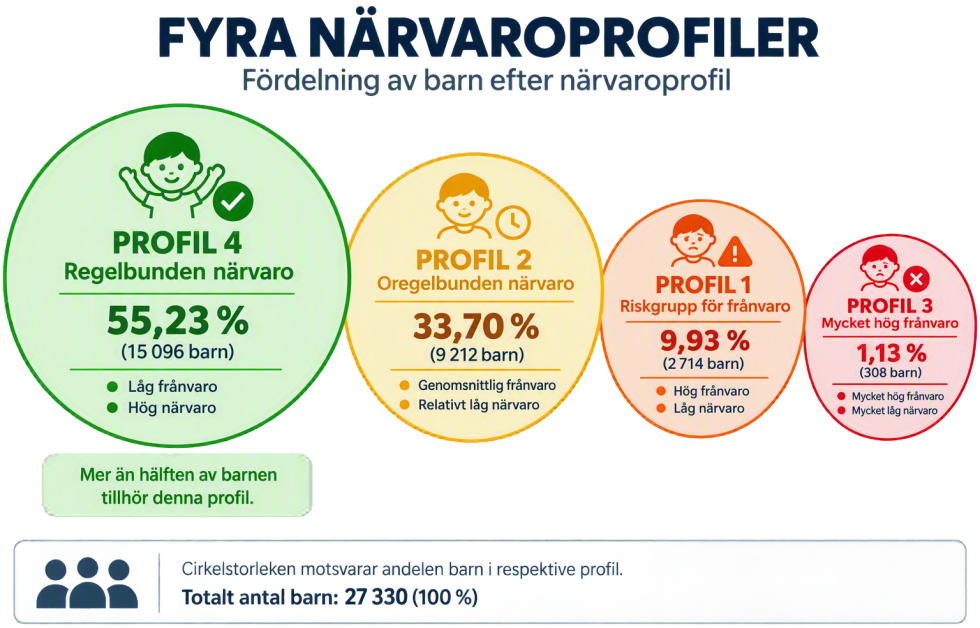
I stapeldiagrammet som följer benämns dessa som *cluster 1—4*. Dessa utgörs av barn som har liknande närvaro- och frånvaromönster inom gruppen, men som skiljer sig signifikant från övriga grupper. Profilerna identifierades utifrån hur de förhåller sig till de totala medelvärdena, i stapeldiagrammet nedan markerat med 0. Staplarna i diagrammet visar således hur mycket mer eller mindre närvaro och frånvaro respektive profil har än medelvärdet.

Diagram 4 *Klusterfördelning*

Det är viktigt att komma ihåg att staplarna i diagrammet inte representerar antal barn, utan är ett mått på avvikelse från medelvärdet. Högre staplar betyder alltså inte fler barn eller vice versa. Flest antal barn finns tvärtom i de kluster som ligger nära medelvärdena och visualiseras genom låga staplar. Profilerna illustreras på ett annat sätt i bilden nedan som motsvarar den information som presenteras i diagram 4.

Bild 1. *Fördelning och karakteristika för de identifierade fyra närvaroprofilerna. AI-genererad illustration framtagen för denna rapport.*

Mer än hälften av barnen i studien tillhör *Närvaroprofil 4*. Dessa är i förskolan lite mer än genomsnittet och är frånvarande lite mer sällan än genomsnittet. En dryg tredjedel tillhör kluster 2, vidare benämnt *Närvaroprofil 2*. Denna profil kännetecknas av lägre närvaro än genomsnittet men genomsnittlig frånvaro. Den återstående femtedelen av barnen har hög frånvaro och ingår i kluster 1 eller 3: *Närvaroprofil 1 eller 3*. En liten andel av dessa utmärker sig med mycket hög frånvaro och mycket låg närvaro: *Närvaroprofil 3*. De som är frånvarande allra mest är borta halva tiden eller mer. Utifrån närvaroprofilerna har mer fördjupade analyser gjorts avseende kön, ålder, stadsdel och område. Dessa diskuteras tillsammans med resultaten från övriga deskriptiva och inferentiella analyser i de avsnitt som följer.

Inga betydande skillnader mellan flickors och pojkars närvaromönster

Könsfördelningen är jämn i data. 51 % är flickor, 49,8% är pojkar och i 0,1% av fallen har kön inte angetts. Ett genomgående och stabilt resultat är att flickors och pojkars närvaromönster är likartade. Kön har med andra ord ingen betydelse för barns närvaro och frånvaro i förskolan. Skillnaderna i medelvärden för närvaro och frånvaro mellan könen är mycket små: flickor har en timme lägre genomsnittlig närvaro och mindre än en timme genomsnittlig högre frånvaro än pojkar, fördelat på de två månader studien avser. Medelvärdena mellan könen speglar alltså medelvärdena i stort. De små skillnader som kan observeras mellan flickor och pojkar är marginella och saknar statistisk signifikans. Inte heller framträder några skillnader i sannolikheten att tillhöra olika närvaroprofiler i de klusteranalyser som genomförts. Resultaten av analyserna i denna studie visar således sammantaget ett stabilt och tydligt mönster där kön inte påverkar barns närvaro i förskolan.

Äldre barn är i förskolan mer än yngre barn

Att äldre barn är i förskolan mer än yngre barn är ett resultat som återkommer genom studiens samtliga analyser. I tabell 2 presenteras medelvärden för inrapporterad närvaro och frånvaro utifrån barnens födelseår och ungefärliga ålder vid tidpunkterna för datainsamling.

Tabell 2 *Medelvärden utifrån födelseår*

Medelvärden per födelseår			
Födelseår (ålder)	Närvaro (timmar)	Frånvaro (timmar)	Frånvarohändelser
2019 (5—6 år)	272,95	101,42	3,11
2020 (4—5 år)	268,15	107,91	3,32
2021 (3—4 år)	256,99	112,32	3,57
2022 (2—3 år)	255,40	125,81	4,15
2023 (1—2 år)	240,50	130,36	4,39

Med reservation för att variationerna är stora inom åldersgrupperna vad gäller närvaro, så framträder här ett tydligt mönster. Närvarotimmarna ökar i takt med ökad ålder, medan frånvarotimmarna och frånvarohändelserna minskar. Det skiljer drygt 30 timmar mellan de yngsta barnens och de äldsta barnens genomsnittliga närvaro, vilket motsvarar 15 timmar per månad och 3,75 timmar per vecka. Närvarotimmarna ökar sedan stadigt i takt med att barnen blir äldre, men den största ökningen i närvaro finns mellan 1-2åringarna och 2-3åringarna, där 15 timmar tillkommer i genomsnitt. Tabellen visar också att barnen går från att frånvara drygt 2 tillfällen per månad, till drygt 1,5 tillfälle per månad i takt med ökad ålder.[1]

Ålder återkommer också som en betydande variabel i samtliga närvaroprofiler i klusteranalysen. Yngre barn är överrepresenterade i *Närvaroprofil 1—3* som har gemensamt att de har lägre närvaro än genomsnittet, och genomsnittlig till mycket hög frånvaro. Äldre barn är istället överrepresenterade i *Närvaroprofil 4* som kännetecknas av högre närvaro och lägre frånvaro än genomsnittet.

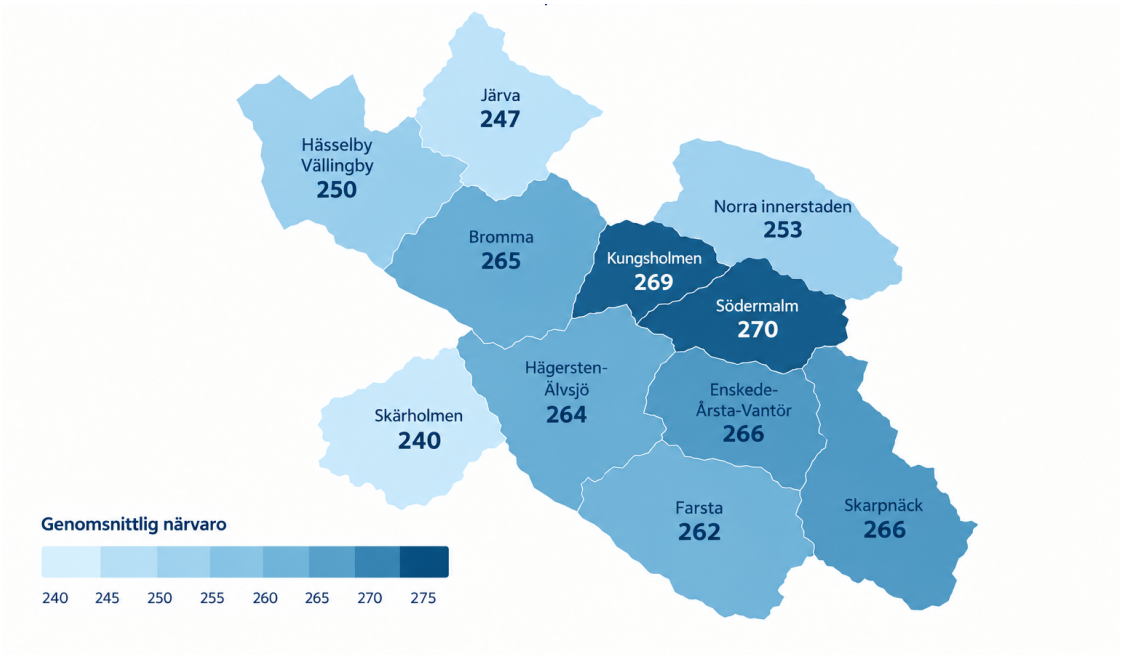
För de yngre barnen är det alltså tal om både en planerat lägre närvaro (genom kortare schemalagda dagar) och en närvaro som blir låg på grund av oplanerad frånvaro. Föräldraförsäkring och möjligheter att gå ner i arbetstid kan spela in genom att möjliggöra för kortare dagar. Idéer om att yngre barn mår bra av kortare dagar i förskolan och att yngre barn oftare blir sjuka spelar sannolikt också roll. De äldre barnen är i förskolan fler timmar och de har färre frånvarotillfällen, vilket kan tolkas som att barn både antas vara och blir mer robusta med tiden – de orkar succesivt längre dagar i förskolan och blir sjuka mer sällan.

[1] Tabellen inkluderar inte barn födda år 2018, eftersom det är en mycket liten grupp som kan tänkas ha särskilda skäl för att gå kvar i förskolan ett extra år, och därmed även kan ha särskilda skäl för avvikande närvaro och frånvaro.

Skillnader på stadsdels- och områdesnivå

Det är sedan tidigare känt att inskrivningsgraden i förskolan skiljer sig mellan områden, och barn i familjer med svagare socioekonomi är inskrivna i förskolan i lägre grad (Skolinspektionen, 2025). I Stockholm stads stadsdelar är exempelvis 89,6% av barnen i Skarpnäck inskrivna i förskolan, medan 82,2% av barnen i Järva är det – enligt stadens egen statistik från 2024. Även vad gäller inrapporterad närvaro och frånvaro finns vissa skillnader på stadsdelsnivå, vilket illustreras i nästa bild. Ju ljusare den blå färgen är, desto lägre är antalet inrapporterade närvarotimmar i genomsnitt/barn.

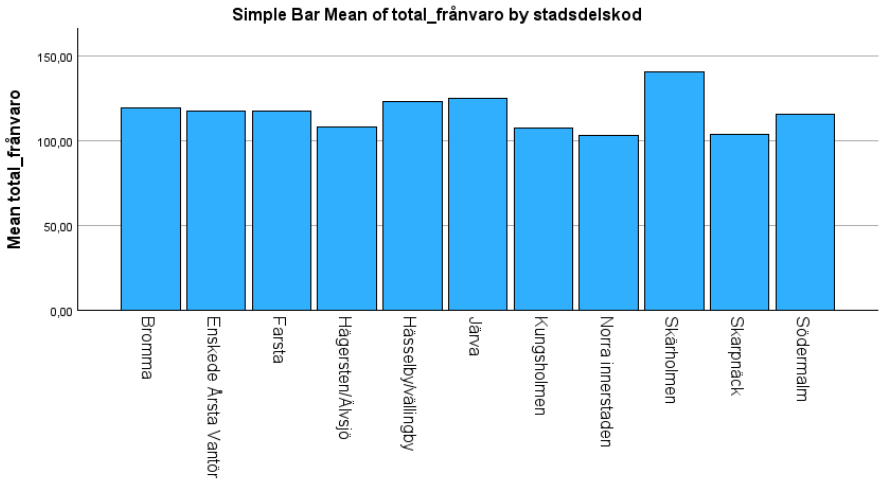
Bild 2. *Närvaro i stadsdelarna, räknat i antal timmar per barn. AI-genererad bild framtagen för denna rapport.*

Områdena med flest antal inrapporterade närvarotimmar i genomsnitt/barn är Kungsholmen och Södermalm. De finns i innerstaden och är markerade med mörkblått. Skärholmen och Järva är de stadsdelar med lägst närvaro. Det skiljer 30 timmar mellan det lägsta och det högsta värdet. Sett till att detta gäller för två månader är skillnaden inte jättestor. I Skärholmen är barnen i genomsnitt i förskolan 3,75 timmar mindre per vecka än barnen på Kungsholmen och Södermalm.

Även vad gäller inrapporterad frånvaro kan skillnader skönjas på stadsdelsnivå. Högst medelvärde för frånvarotimmar har Skärholmen med 141 timmar, medan det lägsta medelvärdet är Norra innerstadens 103 timmar, vilket syns i nästa diagram.

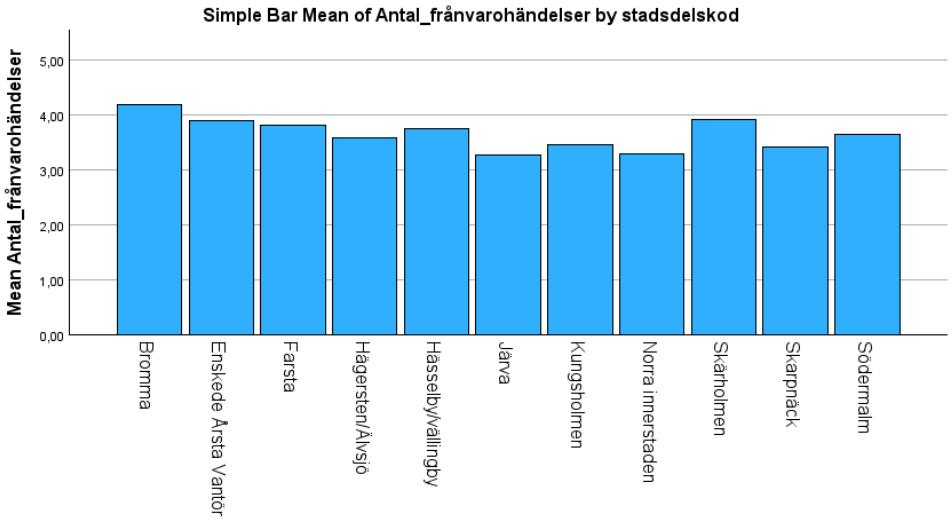
Diagram 5 *Frånvarotimmar/stadsdel*

Mätt i antal frånvarohändelser, som är ett mer tillförlitligt mått, rapporteras flest i Bromma: 4,2. Det lägsta antalet finns i Järva med ett medelvärde på 3,2 rapporterade frånvarohändelser.

Spridningen inom stadsdelarna är stor vad gäller närvaro- och frånvarotimmar, medan antal frånvarohändelser är mer stabilt. Trots vissa skillnader ligger medelvärdena mellan stadsdelarna som framkommit både nära varandra och nära de totala medelvärdena. Stadsdelens betydelse för barns närvaro i förskolan framträder tydligare i relation till de 4 närvaroprofilerna, och tydligare på områdesnivå än på stadsdelsnivå.

Diagram 6 *Frånvarohändelser/stadsdel*

Planerad låg närvaro har samband med låg och hög socioekonomisk tillhörighet

I data går det att skönja två typer av låg närvaro, sett till genomsnittet. I vissa fall är närvaron låg som en konsekvens av ett högt antal frånvaroanmälningar, i andra fall är den låg utan att

antalet frånvaroanmälningar är högt. Det senare, som ska diskuteras i detta avsnitt, kan förstås som en *planerat låg närvaro*. Det handlar alltså om barn som tillbringar färre timmar i förskolan, och i klusteranalysen bildar dessa *Närvaroprofil 2*. I denna profil finns 9212 barn vilket motsvarar 33,70%.

Tabell 3 *Medelvärden i Närvaroprofil 2*

Medelvärden för *Närvaroprofil 2*				
	Minimum	Maximum	Medelvärde	Standardavvikelse
Närvaro (timmar)	0,00	321,63	212,60	51,11
Frånvaro (timmar)	0,00	191,87	94,79	64,01
Frånvarohändelser	0,00	11,0	4,02	2,70

Den genomsnittliga registrerade närvaron inom *Närvaroprofil 2* för månaderna oktober 2024 och mars 2025 är enligt ovan tabell 212 timmar. Det motsvarar 106 timmar per månad och 26,5 timmar i veckan. Genomsnittligt antal frånvarotimmar är 94,79 fördelat på 4,02 frånvarohändelser motsvarande 2,01 dagars frånvaro/månad. Närvaron i grupp 2 är således ungefär 20% under genomsnittet, samtidigt som frånvaron bara är marginellt förhöjd.

Könsfördelningen är jämn i *Närvaroprofil 2* med något fler flickor än pojkar, vilket speglar fördelningen i data i stort. Ett Chi-Square test visade dock statistiskt signifikanta samband med födelseår. Barn födda år 2019 och 2020 (4-6 år) var underrepresenterade, medan barn födda år 2021, 2022 och 2023 (1-3 år) var överrepresenterade. Den tydligaste överrepresentationen finns hos barn födda år 2023 med en justerad residual på 11,6 - ett värde långt över förväntat.

Statistiskt signifikanta skillnader påvisades också vad gäller stadsdelsfördelning. *Närvaroprofil 2* är tydligast överrepresenterad i stadsdelarna Järva (justerad residual 6,0) och Norra innerstaden (4,0), medan den tydligaste underrepresentationen finns på Södermalm (-5,1) och i Enskede Årsta Vantör (-4,0). Statistisk signifikans finns också på områdesnivå, men med betydande variationer inom stadsdelarna. Den tydligaste överrepresentationen finns i Järva – Rinkeby (justerad residual 8,3) och Norra innerstaden – Vasa förskolor (6,7).

För att förstå *Närvaroprofil 2* och den lägre närvaro som kännetecknar den närmare genomfördes ytterligare klusteranalyser på denna avgränsade grupp. Lösningar mellan 2 och 6 kluster prövades, där samma mönster återkom: en grupp barn utmärkte sig från övriga i klustret genom något förhöjd närvaro och något fler antal frånvarohändelser. Sett till gruppen hade dessa alltså ett avvikande närvaro- och frånvaromönster som inte är representativt, varpå de

exkluderades och vidare analyser gjordes på resterande. Då framträdde en än mer sammanhållen grupp och överrepresentationen i Norra Innerstaden och Järva blev än tydligare.

I dessa stadsdelar har barnen med *Närvaroprofil 2* en genomsnittlig närvaro på 178 timmar, vilket motsvarar 22,25 timmar i veckan. De barn som har schemalagda tider är schemalagda i genomsnitt 216 timmar, vilket motsvarar 27 timmar i veckan. Dessa barn tillbringar alltså färre timmar i förskolan men förväntas också göra det. Deras nedkortade vistelse registreras inte som frånvaro utan framträder som en planerat lägre närvaro. Att de allra yngsta barnen är överrepresenterade kan förstås i relation till idéer om att yngre, särskilt de som nyligen börjat förskolan, gynnas av kortare dagar.

Att områdena Järva och Norra innerstaden är tydligast överrepresenterade är särskilt intressant eftersom dessa områden är olika varandra socioekonomiskt. Järva är ett område med socioekonomiska utmaningar, där Rinkeby klassificeras som ett område med stora socioekonomiska utmaningar. Norra innerstaden präglas däremot av goda socioekonomiska förutsättningar, Vasa inkluderat (Boverket, 2026). Utifrån dessa olikheter kan man tänka sig att den låga närvaron kan ha olika orsaker – men ger samma utfall. I dessa områden finns familjer som är i mindre behov av förskola av en eller annan orsak: för att de inte arbetar, inte arbetar heltid, har arbeten som de kan styra, har familjemedlemmar eller extern hjälp som kan lämna eller hämta barnen i förskolan. Resultaten tyder sammantaget på ett samband mellan planerat låg närvaro och låg *eller* hög socioekonomi.

Barnen i *Närvaroprofil 2* är i förskolan lite mindre än de 30 timmar som erbjuds icke förvärvsarbetande föräldrar, men också med god marginal över de 15 timmar som är avgiftsfria för barn från 3 års ålder. Utifrån det bör denna lägre närvaro därmed inte anses vara problematisk eller stå i vägen för barnens möjligheter att tillgodose sig utbildningen i förskolan.

Stora variationer inom områden

Stadsdel och område har betydelse, men det är inte så enkelt som att det går att säga att barn på en viss plats närvarar mer eller mindre än barn på en annan plats i staden. Resultaten tyder snarare att hur barn närvarar och frånvarar i förskolan kan bero på många olika saker. Plats är en, men inte den mest betydande, variabeln. Det finns sannolikt stora skillnader på individnivå som inte kan förklaras av var barnen går i förskolan, och som inte kan fångas upp av denna studie. Detta visar sig exempelvis genom höga värden på *standardavvikelse* för närvaro (mellan 55 och 74), som är ett mått på variationer inom områdena. De områden som har lägst inrapporterad närvaro är också de som har störst variationer. Vad gäller inrapporterade frånvarohändelser är värdena mer stabila både inom och mellan områdena med 3—4 frånvarohändelser i genomsnitt. Resultaten pekar sammantaget på att vikten av att inte dra förhastade slutsatser utifrån geografiska skillnader. Även om variationer *mellan* stadsdelar och områden kan identifieras, så finns det också betydande variationer *inom* dessa.

Barnen som är borta mest

En liten grupp barn i data har mycket hög frånvaro. Det är svårt att definiera var gränsen går för vilken grad av frånvaro som blir problematisk, men denna grupp har så pass hög frånvaro

att det sannolikt försvårar för dem att tillgodose sig undervisningen och vara en del av det sociala sammanhanget på förskolan. I klusteranalysen tillhör dessa barn *närvaroprofil 3*, och eftersom de utmärker sig så mycket så är det angeläget att försöka förstå varför. *Närvaroprofil 3* utgörs av 308 barn. De motsvarar 1.13% av alla barnen i studien.

Tabell 4 *Medelvärden för Närvaroprofil 3*

Medelvärden för *Närvaroprofil 3*				
	Minimum	Maximum	Medelvärde	Standardavvikelse
Närvaro (timmar)	0,00	289,32	140,03	50,15
Frånvaro (timmar)	366,50	1151,20	525,66	125,35
Frånvarohändelser	16,00	48,00	22,17	5,35

Närvaroprofil 3 utmärker sig enligt tabellen ovan genom betydligt högre frånvaro och lägre närvaro än det totala genomsnittet. Inom denna grupp är den genomsnittliga närvaron endast 140 timmar. Det motsvarar 70 timmar per månad och 17,5 timmar i veckan. Genomsnittligt antal frånvarotimmar är 526 timmar, fördelat på 22,1 frånvarohändelser eller 22,1 dagars frånvaro. Eftersom låg närvaro och hög frånvaro här sammanfaller så rör det sig sannolikt om barn som är tänkta att närvara mer, men som på grund av oplanerad frånvaro inte har möjlighet till det. I relation till förväntade dagar i förskolan har barnen med närvaroprofil 3 i genomsnitt frånvarat mer än halva tiden. Antal frånvarohändelser inom gruppen sträcker sig från 16—48. Notera att barnen med fler än 43 frånvarohändelser (3 barn) kan antas innehålla felregistreringar på helgdagar eftersom det överskrider antal förväntade dagar i förskolan under dessa månader.

Sannolikheten att ha *Närvaroprofil 3* påverkades inte av kön, då könsfördelningen är jämn i gruppen. Ålder hade däremot betydelse: barn födda år 2022 är vanligare än i data i stort (30,8 % jämfört med 21,1 %). Barn födda 2019 är dock mindre förekommande i *Närvaroprofil 3* (11,0 % jämfört med 21,5 %). Sannolikheten att ha mycket hög frånvaro är alltså större för de yngre barnen.

Eftersom barnen med *Närvaroprofil 3* är så få så bör sambanden till stadsdel och område tolkas med särskild försiktighet - resultaten av dessa kan bygga på ett fåtal barn. Analyserna visar dock att barnen med mycket hög frånvaro är ojämnt fördelade över staden. Tydligast överrepresentation finns i områden i stadsdelarna Bromma, Järva och Skärholmen. Där finns

områden med betydligt fler barn med mycket hög frånvaro än vad som är förväntat utifrån den totala fördelningen.

Frånvaron i gruppen är, som nämnts, så signifikant att den sannolikt har negativa konsekvenser för barnens möjligheter att tillägna sig utbildningen i förskolan samt bli en del av det sociala sammanhanget. Men det är, trots detta, ett positivt fynd att detta gäller väldigt få barn. Dessa barn kan ha många olika och kanske motiverade anledningar bakom den höga frånvaron såsom långvarig eller återkommande sjukdom. Även om vissa likheter finns avseende ålder och område så är det i första hand är deras närvaro- och frånvaromönster som förenar barnen i gruppen. Samtidigt som det är angeläget att försöka förstå anledningarna bakom den mycket höga frånvaron som kännetecknar *närvaroprofil 3*, så är det viktigt att poängtera att detta handlar om en väldigt liten grupp barn. Det lilla antalet gör vidare att ganska små skillnader kan se stor ut i analyserna, och att dra slutsatser utifrån ett så litet antal ska göras med stor försiktighet.

Sammanfattande diskussion

Syftet med studien som ligger till grund för denna rapport var att analysera barns inrapporterade närvaro i förskolan, samt undersöka eventuella samband mellan närvaro och sociodemografiska variabler: Vilka närvaromönster kan skönjas och hur relaterar dessa till kön, ålder, stadsdel och område? Vilka profiler av närvaro kan urskiljas?

I korthet har studiens resultat visat att de flesta barn som är inskrivna i förskolan också är där regelbundet och att deras vistelse är koncentrerad till förskolans undervisningstid. Det är positivt att närvaron överlag är god, överensstämmer med förskolans undervisningstid och att det är mycket få barn som har väldigt hög frånvaro. Dock, drygt 1% har så mycket frånvaro så att den högst troligt står i vägen för deras möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen och vara en del av det sociala sammanhanget i förskolan. Samtidigt som det är glädjande att det rör sig om ett fåtal, är det angeläget för förskolorna att fånga upp dessa barn för att försöka förstå vad den höga frånvaron beror på och om den går att påverka.

Resultaten visar genomgående att kön inte har någon betydelse för barnens närvaro i förskolan, medan ålder framträdde som en betydelsefull faktor. Barnens närvarotid ökar med stigande ålder samtidigt som antalet frånvarohändelser minskar. Detta kan tolkas som att äldre barn har en mer stabil närvaro i förskolan än yngre barn. En möjlig förklaring kan vara att i takt med att barn blir äldre utvecklas både immunförsvar och motståndskraft mot vanliga infektioner, vilket kan bidra till färre frånvarotillfällen. Resultaten kan möjligen också relateras till ett pedagogiskt perspektiv. När barn blir äldre ställs ökade krav på deltagande i förskolan och närvaro kan därmed ses som en förutsättning för att ta del av de möjligheter till utveckling och lärande som förskolan erbjuder.

Resultaten visar också att stadsdel och område har viss betydelse för barns närvaro i förskolan. Samtidigt framträder stora variationer inom samma stadsdelar och områden, vilket tyder på att

geografiska skillnader endast kan förklara en begränsad del av variationen i närvaromönster. Att planerat låg närvaro har samband med både hög och låg socioekonomisk sammansättning är ett exempel på det. I denna studie blir utfallet synligt, men det går inte att med säkerhet säga någonting om vad i dessa områden som bidrar till detta utfall. Ett område inom en stadsdel med relativt låg genomsnittlig närvaro kan samtidigt innehålla förskolor eller grupper av barn med mycket hög närvaro, och vice versa. För att förstå och hantera skillnader i närvaro krävs därför analyser som kombinerar ett geografiskt perspektiv med kunskap om lokala verksamheter och barns individuella livsvillkor.

Det är viktigt att komma ihåg att resultaten inte säger något om orsak och verkan, och andra faktorer såsom familjeförhållanden, vårdnadshavares arbetssituation, barns hälsa, trivsel eller lokala organisatoriska förutsättningar samt förskolans kvalitet – sådant som också kan påverka barns mönster av närvaro och frånvaro i förskolan. Data tyder på att felregistreringar kan förekomma (även om dessa är få) och att registreringspraxis kan avvika lokalt. Resultaten bör därför tolkas med viss försiktighet och medvetenhet om att de kan ha påverkats av lokala rutiner, mänskliga fel och tekniska förutsättningar. Data speglar därför sannolikt barns närvaro med hög precision, men är inte nödvändigtvis ett fullständigt mått på barns faktiska deltagande i förskolans verksamhet.

Även om studien omfattar ett mycket stort antal barn bör generaliserbarheten ytterst bedömas i relation till datakällan, den geografiska kontexten och de lokala registreringsrutiner som ligger till grund för materialet. Resultaten bör därför förstås som kunskap om sannolika mönster i barns närvaro snarare än som en exakt beskrivning av närvaroförhållanden i svensk förskola generellt.

Avslutande rekommendationer

Studiens resultat ger upphov till några avslutande rekommendationer som kan vara värdefulla att beakta i det fortsatta arbetet med barns närvaro i förskolan.

- **Etablera närvaro som en strategisk utvecklingsfråga inom förskolan.** Närvaro behöver uppmärksammas som en viktig förutsättning för barns kontinuitet i utbildningen, delaktighet i förskolans sociala och pedagogiska sammanhang samt möjlighet för förskolan att arbeta kompensatoriskt. Frågan behöver därför integreras i förskolans ordinarie kvalitets- och utvecklingsarbete och inte enbart aktualiseras när enskilda barns frånvaro blir omfattande.
- **Säkerställ en systematisk uppföljning av barns närvaro och frånvaro på såväl enhets- som huvudmannanivå.** Regelbunden uppföljning skapar förutsättningar för att tidigt uppmärksamma förändrade närvaromönster och identifiera såväl enskilda barn som grupper när frånvaron är återkommande eller omfattande. Uppföljningen kan dessutom ge underlag för att identifiera variationer mellan förskolor och områden och på så vis stödja långsiktig planering och prioritering.

- **Utveckla en samstämmighet i registrering av närvaro och frånvaro.** Gemensamma definitioner, rutiner och principer för registrering är nödvändiga för att skapa tillförlitliga och jämförbara underlag. Detta är särskilt betydelsefullt när uppgifter från olika förskolor eller tidsperioder ska sammanställas och ligga till grund för analys, uppföljning och beslut.
- **Genomför fördjupade analyser av omfattande frånvaro**. Statistiska uppgifter om frånvarons omfattning behöver kompletteras med analyser som kan bidra till en ökad förståelse för varför barn har hög frånvaro. Det innebär att uppmärksamma möjliga orsaker och mönster samt hur olika faktorer kan samverka. Sådana analyser kan skapa bättre förutsättningar för att bedöma om generella insatser är tillräckliga eller om det finns behov av mer riktade åtgärder och stöd.
- **Skapa rutiner för kontinuerliga och longitudinella uppföljningar av barns närvaro och frånvaro.** Uppföljning över längre tidsperioder ger möjlighet att identifiera mönster och förändringar som inte framträder vid enskilda mättillfällen. Ett longitudinellt perspektiv kan ge en säkrare bild av om identifierade skillnader kvarstår över tid samt följa resultat av genomförda insatser.

Sammantaget behöver arbetet med närvaro i förskolan utvecklas från att främst handla om registrering av närvaro och frånvaro till att utgöra en integrerad del av förskolans systematiska kvalitetsarbete med flera dataunderlag som grund. Genom gemensamma och tillförlitliga uppföljningsrutiner, återkommande analyser och ett långsiktigt perspektiv kan kunskapen om barns närvaromönster fördjupas. Ett sådant arbete skapar bättre förutsättningar för att tidigt identifiera behov av insatser och för att uppmärksamma grupper av barn som riskerar en mer begränsad tillgång till förskolans utbildning. Ytterst handlar ett systematiskt arbete med närvaro därför inte enbart om hur ofta barn är i förskolan, utan om barns faktiska möjligheter till kontinuitet, delaktighet och en likvärdig utbildning.

Referenser

ALLEA (2023). *The European Code of Conduct for Research Integrity* (Revised ed.). https://allea.org/code-of-conduct/

Ansari, A., & Gottfried, M. A. (2020). Early Childhood Educational Experiences and Preschool Absenteeism. *The Elementary School Journal, 121*(1), 34–51.

Bjørnestad, E., & Samuelsson, I. P. (2012). *Hva betyr livet i barnehagen for barn under tre år?* HiOA *Skriftserien*, Rapport nr 9.

Boverket (2026). *Segregationsbarometern.* https://segregationsbarometern.boverket.se/

Del Boca, D., Monfardini, C., & See, S. G. (2023). Early Childhood Education Attendance and Students' Later Outcomes in Europe.*The BE Journal of Economic Analysis & Policy*, *23*(4), 1081-1136.

Dietrichson, J., Lykke Kristiansen, I., & Viinholt, B. A. (2020). Universal preschool programs and long-term child outcomes: A systematic review. *Journal of Economic Surveys*, *34*(5), 1007-1043.

Fjällström, S., Paananen, M., & Karila, K. (2023). Neighborhood-based factors predicting attendance of early childhood education and care in a universal system: A case of Finland. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 1–15.

Hall, J., Sylva, K., Sammons, P., Melhuish, E., Siraj-Blatchford, I., & Taggart, B. (2013). Can preschool protect young children's cognitive and social development? Variation by center quality and duration of attendance. *School Effectiveness and School Improvement*, *24*(2), 155-176.

Harrison, L. J., Redman, T., Brown, J. E., Lavina, L., Davis, B., Degotardi, S., Fordham, L., Hadley, F., Jones, C., Waniganayake, M., & Wong, S. (2023). Unpacking and unpicking the challenge of 600 hours of preschool attendance. *Australasian Journal of Early Childhood*, *49*(1), 32-48.

Molloy, C. S., Guo, S., & Goldfeld, S. (2023). Patterns of Participation in Early Childhood Education before and during the COVID-19 Pandemic in Australia. *Australasian Journal of Early Childhood, 48*(3), 182–202.

Nielsen, A. A., & Christoffersen, M. N. (2009). *Børnehavens betydning for børns udvikling: en forskningsoversigt*. SFI--Det Nationale forskningscenter for velfærd.

O'Connor, M., O'Connor, E., Gray, S., & Goldfeld, S. (2020). Trends in preschool attendance in Australia following major policy reform: Updated evidence six years following a commitment to universal access. *Early Childhood Research Quarterly,* 51, 93–99.

OECD (2020). "Attendance in Early Childhood Education and Care Programmes.

Persson, S. (2015). *En likvärdig förskola för alla barn: innebörder och indikatorer*. VR.

Polismyndigheten (2023). *Lägesbild över utsatta områden.* Regeringsuppdrag 2023.

Skolinspektionen (2023). *Huvudmäns och rektorers arbete för kvalitet i undervisning på förskolor i socioekonomiskt svagare områden*. Tematisk kvalitetsgranskning, 2022:4347.

Skolinspektionen (2025). *Rektorers, huvudmäns och kommuners arbete för deltagande i förskolor i socioekonomisk svagare områden.* Rapport 2024:371.

Skolverket (2022). *Covid-19-pandemins konsekvenser för förskolan.* Rapport 2022:08.

Skolverket (2025). *Barn och personal i förskola - hösten 2025*. Rapport 2025:3998.

Sveriges Kommuner och Regioner (2024). *Öppna jämförelser. Förskola 2024 -Närvaro i förskolan.*
SOU (2020:67). *Utredningen om fler barn i förskolan för bättre språkutveckling i svenska. Förskola för alla barn: för bättre språkutveckling i svenska*. Sthlm: Norstedts jur
Stockholm Stad (2026). *Förskola - öppettider och schema*. https://forskola.stockholm/att-ga-pa-forskola/oppettider-och-schema/
SOU 2024:04 *Utredningen om en likvärdig förskola av god kvalitet med obligatorisk språkförskola,* direktiv
Vetenskapsrådet (2024). *God forskningssed.* Stockholm